

Édouard Louis (2018)

The end of Eddy

London: Vintage. 192 str.

ISBN 978-0-099-59846-6

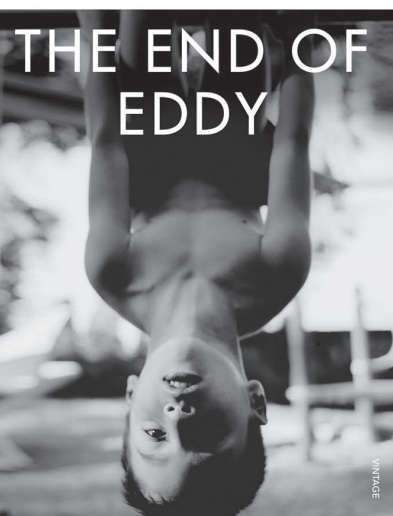
Roman *Konec Eddyja Bellegueula*¹ se začne z 10-letnim Eddyjem na hodniku osnovne šole, kjer avtor do potankosti opiše enega izmed neštetihi trenutkov, v katerem je Eddy žrtev hudega medvrstniškega nasilja. Opisu tega dogodka sledijo nabor posnetkov družine in skupnosti, predvsem pa osebne zgodbe Eddyja, njegovega otroštva in življenja v okolju, iz katerega hoče na vsak način pobegniti.

Celotna zgodba malega Eddyja je hkrati zgodba avtorja Édouarda Louisa. Oba sta se rodila leta 1992, izhajata iz severne Francije, iz manjše vasi v ruralnem okolju, kjer družine živijo pod pragom revščine, glavni prihodek gospodinjev pa je za številne livarna, v kateri delajo predvsem moški. Za ženske je zaželeno, da so doma in skrbijo za otroke in hišo. Tiste, ki so zaposlene, večinoma delajo v lokalnem supermarketu ali pa opravljajo skrbstvena dela. Avtor tako opiše, da njegova mama enkrat izrazi željo po delu, za očeta pa je ideja ponižujoča. »... kot da to meče senco na njegovo moškost; on mora domov nositi plačo.« (Str. 55.) Ko se pozneje pokaže, da kot oskrbovalka zasluži 300 evrov več kot oče, se ta odloči, da je tega dovolj, da tega denarja ne potrebujejo in je njegovih 700 evrov več kot dovolj za sedemčlansko družino. Po poškodbi na delu se družina preživlja zgolj s socialno pomočjo države.

Z brisanjem meja med romanom in avtobiografijo avtor poda izjemno osebno zgodbo, a tako, da je sam skoraj objektivni poročevalec življenja mladega geja v okolju, ki je nasičeno z jezo delavskega razreda, nasiljem moških, alkoholom in rasizmom. Ta svet pomeni za protagonista pravo minske polje, saj že od zgodnjih let s svojo drugačnostjo izstopa, posledici tega pa sta nenehno nasilje in zloraba. Bralec ob tem ni zgolj v dvomih, ali je v tem okolju sploh možno preživeti, ampak se pridružuje Eddyju v njegovi želji po pobegu in novem življenju (željo mu uspe uresničiti).

'A brilliant novel... courageous, necessary and deeply touching'
GUARDIAN

ÉDOUARD LOUIS

1 Roman je prvotno izšel v francoščini z naslovom *En finir avec Eddy Bellegueule* leta 2014.

Knjiga je v grobem razdeljena na dva dela, s številnimi poglavji. V prvem delu avtor opisuje zgodnje otroštvo. Opiše starše, zgodovino družine in skupnost, v kateri živijo. V tem delu avtor opiše svoje odraščanje in družinsko življenje ter ju vedno znova prikaže v kontekstu okolja, v katerem se udejanjata.

Eddy že od zgodnjega otroštva kaže vse »simptome« stigmatizacije, ki ga spremlja. Že zelo zgodaj ga označijo za »pedra«, »homota«, »pederčino«, tako doma kot med vrstniki. Med odraščanjem, ko se sprašuje o svoji spolni identiteti, ga pred nasiljem in homofobijo nič in nihče ne zaščiti, zato se nenehno nasilje izrazi tudi v poniževanju samega sebe. Ob tem skuša razviti strategije spopadanja s poskusi prevzemanja primerne moške vloge, ki se od njega pričakuje, a ko mu ne uspe, vedno znova obtožuje sebe. Tako na primer večkrat opiše, da neuspešno skuša spremeniti visok glas ali pa se odvaditi izrazitih gibov z rokami, pred ogledalom pa si vedno znova ponavlja frazo »danes bom močen fant«. Svojo drugačnost prepozna tudi v odnosu do hrane, ki jo nagonso sovraži, pri načinu oblačenja svojih vrstnikov in njihovi spolnosti.

Vedno znova so opisani revščina, hudo nasilje, alkoholizem, ki se prenašajo iz roda v rod. Ob tem sicer opiše poskuse očeta, da svojih otrok ne bi tepel, kot je bil tepen sam. Drugi člani družine se nasilju ne izognejo. Avtor tako opiše brata, ki si zelo mlad ustvari družino in mamó svojih otrok pretepa. Ali pa zgodbo starejšega bratranca, ki ga v družini vsi zelo občudujejo, saj je »pravi močen moški«, in nobeno kriminalno dejanje, ki ga bratranec stori, ne zmanjša občudovanja in spoštovanja do njega. Umre v zaporu, star trideset let, saj tako kot številni moški v tistem okolju zavrača zdravljenje ob diagnosticiranem pljučnem raku. Opiše tudi ambivalentnost staršev do izobrazbe. Šolanje in visoka izobrazba v okolju nista cenjena, deležna sta celo posmeha, v družini pa šolanje prav tako ni spodbujeno. Namesto knjig in učenja življenje določa televizija, prižgana dan in noč, ob kateri poteka večina družinskega življenja Bellegueulejev. Hkrati je za mamó izobrazba vir ponosa, predvsem pomembno pa ji je, da so »moji otroci pravilno vzgojeni, ne pa tako kot Alžirci, Alžirci so najslabši, če pogledaš zelo od blizu, vidiš, da so nevarnejši kot Maročani ali drugi Arabci« (str. 83).

Rasizem sicer ni osrednja tema romana, predvsem ker na podeželju ni veliko neposrednega stika z ljudmi drugih narodnosti. Alžirci, Arabci, Maročani tako prevzamejo vlogo drugih, ki so v primerjavi z (dosledno belimi) akterji nasilja, revnimi alkoholiki in kriminalci še vedno slabši, nevarnejši, nasilnejši, bolj nepošteni, bolj umazani. Knjiga je zato prežeta z rasizmom, mimogrede ga izraža tudi Eddy.

Drugi del knjige se usmeri v Eddyjeve zadnje poskuse zatiranja svoje drugačnosti, svoje homoseksualnosti, ki se je sicer zaveda že od zgodnjega otroštva, v knjigi pa jo vedno znova prikaže v kontekstu homofobne družine in okolice, v kateri odrašča. Tako kot vsi drugi mladostniki na podeželju se tudi sam zelo kmalu sreča s spolnostjo. Kot je večkrat poudarjeno v zgodbah mladih iz okolice, je zgodnja spolna aktivnost (in s tem povezana rojstva) celo aktivno spodbujena. Eddy v svoji neizmerni želji po »ozdravitvi«, kot jo sam poimenuje, večkrat poskusi vzpostaviti odnose z dekletimi in to tudi uporabiti v svojo korist, saj se s tem postavlja pred družino in vrstniki. Ob tem je na

koncu vedno znova neuspešen. Čeprav se miselno še bojuje sam s sabo, pa njegovo telo takšne odnose zavrača. Kot sam pravi, ga telo večkrat »izda«, saj telo izrazi užitek in privlačnost do moških teles, prej kot je to možen izraziti in si priznati sam Eddy.

V zadnjem delu knjige avtor opiše dva poskusa pobega, o katerem ves čas fantazira. Bralec prepozna, da pobeg pomeni ne le pobeg od njegove družine ali sovrstnikov, temveč predvsem pobeg iz okolja, v katerem Eddy, tak kot je, ne more preživeti. Pobeg je zanj tako pobeg od neizogibne usode, ki jo v celotnem romanu predstavi z zgodovino svoje družine in s primeri iz okolice.

Roman se konča s 15-letnim Eddyjem, ki se mu z udejstvovanjem v dramski igri in s podporo mentorice uspe vpisati na umetniško gimnazijo in iti v internat v večjem mestu. Eddy oz. Édouard pozneje študira sociologijo na univerzi v Parizu, spremeni svoje ime iz Eddy Bellegueule v Édouard Louis, postane urednik filozofske revije in napiše tri avtobiografske knjige. S spremembo imena tako tudi simbolno prekine s svojim otroštvom in zgodovino, ki je vezana na njegovo rojstno ime.

Morda podatek, da odrasel Eddy študira sociologijo in postane eden od mlajših francoskih filozofov z leve, bralcu pojasni, zakaj je v romanu izjemno osebna zgodba zapisana kot analiza in kritika družbe. Pogosto se namreč zdi, da avtor zgodbo piše kot zunanji opazovalec, ki je prišel v skupnost od zunaj in jo kot tujec zgolj opazuje. Eddy, ki je v knjigi deležen tako telesnega kot psihičnega nasilja ter zlorabe, povzročiteljev v večini ne obsoja. Vidi jih hkrati kot povzročitelje nasilja in žrtve sistema, zato jih ne obtožuje. Opisano nasilje, mizoginija, zasvojenosti, rasizem so predstavljeni kot posledica ekonomske prikrajšanosti in nevednosti, ki se na francoskem podeželju, daleč od metropole in politike, prenaša iz generacije v generacijo, iz začaranega kroga revščine pa se lahko (redko) reši zgolj posameznik.

Roman je zanimiv za področje socialnega dela, saj s svojimi temami ponuja vpogled v zgodbe posameznika, družine in skupnosti, v zgodbe, ki imajo v leposlovju le redko osrednje mesto. Protagonisti zgodbe so prihajali ali pa bi lahko prihajali v stik s socialnim delom in menim, da je vpogled v kontekstualiziran, a hkrati distanciran zapis odraslega Édouarda zanimiva izkušnja za bralca. Pri tem delu izstopa tudi izvrstno predstavljena interseksionalnost tem, ki prežemajo roman. Teme nasilja, rasizma, revščine, mizoginije, s katerimi se socialno delo tako ali drugače ukvarja, so tako predstavljene v osebni zgodbi odraščajočega Eddyja in nobena od njih ni ločena od druge.

Avtor je po tem delu napisal še dve avtobiografski deli. *Zgodovina nasilja* (*History of violence*, 2016) opisuje posilstvo in poskus umora, ki ga doživi avtor, ter spopadanje s posledicami nasilja. *Kdo je ubil mojega očeta* (*Who killed my father*, 2018) pa je huda kritika odnosa francoske politike do delavskega razreda.

Ker je predstavljen roman umeščen v širši družbeni kontekst, gre tudi za kritiko dolgoletnih neučinkovitih politik, ki pripomorejo k reprodukciji revščine. Delavskemu razredu sta odvzeta glas in s tem moč, posledica tega pa sta tudi visoka podpora ruralnega prebivalstva skrajnim desničarjem (npr. Marine Le Pen) in vzpon gibanja rumenih jopičev. Avtor o aktualnem

družbenopolitičnem dogajanju piše tudi v številnih svetovnih medijih in v članke vnaša tudi osebno zgodbo svoje družine. V prihodnje si lahko bralci ometamo še več zgodb mladega avtorja, vrednih pozornosti socialnega dela.

Anže Jurček